

Portefeuillehouder
drs A.J. Ditewig

Datum raadsvergadering
24 september 2009

Datum voorstel
25 augustus 2009

Agendapunt

Onderwerp
Vervolgtraject bunker Larenstein te Bilthoven

De raad wordt voorgesteld te besluiten:

een keuze te maken uit één van de beschreven varianten of subvarianten voor de vervolgaanpak van de bunker op het bedrijvenpark Larenstein.

Inleiding

Tijdens de buitengewone vergadering van uw raad op 30 oktober 2008 heeft u ons college opgedragen om onderzoek te doen naar alle mogelijke opties voor de bunker op terrein Larenstein, waarbij voor elke optie tevens de consequenties in kaart moeten worden gebracht. Uw raad heeft ons gevraagd niet alleen de technische en de economische aspecten van de verschillende varianten in kaart te brengen, maar ook de aspecten: kosten, planning, kwaliteit, veiligheid, maatschappelijke impact en overlast voor de omgeving.

Naar aanleiding van het rapport 'Variantenstudie Commandobunker TCC Groenekansweg 150 te De Bilt' (maart 2009) hebben wij op 7 april 2009 een informatieavond georganiseerd voor omwonenden, bedrijven en overige belangstellenden. Tijdens deze avond is een aantal aanvullende vragen gesteld. Om deze vragen te kunnen beantwoorden, moest een aantal zaken nader worden onderzocht. Ook de aanvullende onderzoeken zijn nu afgerond.

Thans bieden wij u het resultaat van de onderzoeken aan: een compleet overzicht van alle opties en bijbehorende consequenties. Wij nodigen u uit om hieruit een keuze te maken.

Ons nader onderzoek geeft geen aanleiding om de 'Matrix variantenweging' uit het bovengenoemde rapport bij te stellen. Deze matrix is afgebeeld in de Managementsamenvatting van het rapport Variantenstudie Commandobunker TCC Groenekansweg 150 te De Bilt (toegevoegd als bijlage 1).

Ons nadere onderzoek bestond uit:

- I. Onderzoek mogelijkheden en consequenties nasprongen in verband met de mogelijk achtergebleven explosieven.
Op pagina 10/42 van de managementsamenvatting van voornoemd rapport, is aangegeven dat in verband met veiligheidsrisico's bij de uitvoering van de werkzaamheden aan de bunker, een 'vrij van explosieven verklaring' van een bevoegd springmeester noodzakelijk is voor alle varianten, behalve de D-varianten. Wij hebben een beëdigd en onafhankelijk springmeester gevraagd te adviseren over de te verwachten gevolgen en kosten van het gebruik van explosieven voor de bouwwerken in de omgeving.

Conclusie van dit onderzoek:

De springmeester concludeert dat bij het gebruik van maximaal vier kilogram springstof per fase van een ontstekingstijd, er van kan worden uitgegaan dat de daarmee verband houdende schokken geen schade zullen veroorzaken aan de omliggende gebouwen. Het nasprongen van de mogelijk achtergebleven explosieven duurt maximaal een week en kost circa € 20.000. Het veilig met explosieven slopen van de bunker tot een meter onder het

maaiveld duurt twee tot drie maanden en kost tussen € 262.000 en € 460.000. (Zie bijlagen 6 en 7).

II. Onderzoek geluidsbelasting traditionele slooptechnieken.

De Milieudienst Zuidoost Utrecht heeft onderzocht welke de te verwachten geluidsbelasting is bij traditioneel slopen en welke maatregelen noodzakelijk zijn om deze belasting tot een aanvaardbaar niveau terug te brengen.

Conclusie van dit onderzoek:

Bij het slopen van de commandobunker met (geluidsarme) sloophamers worden ongeveer 70 woningen blootgesteld aan geluidsniveaus boven de toegestane norm, gedurende tenminste twee maanden. De geluidsbelasting van de woningen aan de Kometenlaan is (sterk) te reduceren door middel van een groot scherm. (Zie bijlage 3.)

III. Onderzoek mogelijkheden en kosten van geluidsarme slooptechnieken.

Vanwege de verwachte geluidsproblemen bij traditionele slooptechnieken, hebben wij onderzoek laten doen naar de mogelijkheden en de kosten van geluidsarme traditionele slooptechnieken (door middel van kranen met sloophamers).

Conclusie van dit onderzoek:

Diverse traditionele geluidsarme slooptechnieken zijn mogelijk. De kosten lopen, afhankelijk van de gekozen techniek, uiteen van globaal ruim € 1.000.000 tot € 4.126.000. De doorlooptijd varieert van 22 tot 40 weken. Geluidsarm is in deze context geen duidelijk gedefinieerd begrip. (Zie bijlagen 4 en 5.)

IV. Onderzoek mogelijke cultuurhistorische waarde van de bunker.

De bunker heeft formeel geen monumentale status. Wel bestaan groeperingen die de bunker als cultuurhistorisch waardevol object aanmerken en graag willen behouden. Naar aanleiding van een brief van Stichting Militair Erfgoed en een notitie van de Stichting Menno van Coehoorn hebben wij laten onderzoeken hoe deskundigen de cultuurhistorische waarde van de bunker waarderen.

Conclusie van dit onderzoek:

De bunker komt niet in aanmerking om als monument te worden aangewezen. De fysieke staat, die verder zal verslechteren door de noodzakelijke na-explosies, is daarbij de belangrijkste overweging. (Zie bijlage 8.)

Beoogd effect

Een oplossing te bieden voor de problematiek van de bunker op terrein Larenstein, die recht doet aan alle betrokken partijen. Een en ander in verband met de realisering van het Bedrijvenpark Larenstein.

Argumenten

1.1 Betrokken bedrijven en omwonenden vragen om duidelijkheid

Bedrijven en omwonenden hebben om uiteenlopende redenen behoefte aan duidelijkheid over wat er met de bunker gaat gebeuren. Enkele bedrijven overwegen vertrek naar een andere locatie indien de onduidelijkheid blijft voortduren.

1.2 De uitgifte van de kavels op het zuidelijke deel stagneert zolang geen besluit wordt genomen over de aanpak van de bunker.

De oorspronkelijke planning voorziet in de start van de uitgifte van de kavels op het zuidelijk deel van Bedrijvenpark Larenstein aan het einde van 2009. De uitgifte van de kavels waarop de bunker staat, en kavels in de omgeving daarvan, loopt vertraging op zolang geen besluit wordt genomen over de bunker.

1.3 De kosten voor het beveiligen van de bunker lopen op.

Omdat nog steeds sprake is van een onveilige situatie (de bunker is deels beschadigd, er zijn allerlei uitstekende delen en de toegankelijkheid is niet veilig) is er 's nachts nog steeds bewaking. Deze bewaking kost per maand circa € 17.000. Naar mate de periode langer voortduurt, wordt de kans kleiner dat deze kosten kunnen worden verhaald bij de aannemer.

Kanttekeningen en alternatieven

1.1 Alternatief: De bunker is in zijn huidige staat niet veilig

Het is niet uit te sluiten dat diep in de boorgaten nog explosieven zijn achtergebleven, die niet zijn afgegaan. Alleen het verwijderen van de restanten met behulp van explosieven geeft een betrouwbaar resultaat.

Aanpak/ Uitvoering

Op basis van uw besluit zullen wij een plan van aanpak uitwerken. Zodra dat plan gereed is, zullen wij u daarover informeren.

Communicatie

Een uitgewerkt communicatieplan zal deel uitmaken van het door ons op te stellen plan van aanpak.

Evaluatie

Niet van toepassing.

Kosten, baten en dekking

De kosten die gemaakt zijn als gevolg van de calamiteit met de bunker bedragen tot en met juli 2009 € 665.975,93. Een overzicht van deze kosten is als bijlage 9 aan dit voorstel toegevoegd. Vanwege de nachtelijke bewaking, lopen de kosten met circa € 17.000 per maand op. Alle tot dusver gemaakte kosten maken deel uit van de aansprakelijkheidstelling van de aannemer.

De kosten komen vooralsnog ten laste van de planexploitatie van Bedrijvenpark Larenstein. Dat geldt ook voor de kosten van de verdere aanpak van de bunker. Een overzicht van de geraamde kosten per variant is opgenomen als bijlage 10 bij dit voorstel.

Burgemeester en wethouders van de gemeente De Bilt,
de secretaris, de burgemeester,

drs R.A.K. Huijbregts

A.J. Gerritsen

Bijlagen bij het raadsvoorstel

Meegezonden bijlagen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Managementsamenvatting van de rapportage van TAUW (31 maart 2009). (Het volledige rapport is op 1 april 2009 toegezonden aan alle raadsleden); 2. Verslag bewonersavond (7 april 2009); 3. Onderzoek van de Milieudienst Zuidoost Utrecht naar geluidsbelasting bij traditioneel slopen (mei 2009); 4. Plan van aanpak Gemeentewerken Rotterdam + globale kostenraming geluidarme slooptechniek (9 juni 2009); 5. Globale kostenraming Boomgaard Sloopwerken geluidarme slooptechniek (18 mei 2009); 6. Rapportage van springmeester dhr. D. Wendt (8 mei 2009); 7. Rapportage van springmeester dhr. W. Werner (5 juni 2009); 8. Rapportage van SB4 inzake de cultuurhistorische waarde van de bunker (25 augustus 2009); 9. Overzicht van de kosten als gevolg van de calamiteit t/m eind juli 2009; 10. Overzicht van de geraamde kosten van de diverse varianten (juli 2009).
-----------------------------	--

VANWEGE DE OMVANG IS VAN DEZE BIJLAGEN PER RAADSFRACTIE 1 COMPLETE SET BESCHIKBAAR GESTELD.

Stukken ter inzage	<ol style="list-style-type: none"> 1. Volledige rapport 'Variantenstudie Commandobunker TCC Groenekansweg 150 te De Bilt' (op 1 april 2009 toegezonden aan alle raadsleden); 2. Brief van de Stichting Bedrijventerrein De Bilt (15 april 2009); 3. Brief Stichting Militair Erfgoed (19 maart 2009); 4. (ongevraagd advies:) Notitie ten behoeve van de cultuurhistorische waarde van de bunker op Larenstein, door de Stichting Menno van Coehoorn (juni 2009).
---------------------------	--

Geheime stukken ter inzage (conform art. 25 Gemeentewet)	n.v.t.
--	--------

Contactambtenaar: mevrouw E.W. Hardjopawiro, T (030) 288 96 27, E HardjopawiroE@DeBilt.NL

De raad van de gemeente De Bilt;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 25 augustus 2009, met het onderwerp Vervolgtraject bunker Larenstein te Bilthoven;

overwegende dat het in verband met de realisering van het Bedrijvenpark Larenstein, wenselijk is om een oplossing te bieden voor de problematiek van de bunker ter plaatse, die recht doet aan alle betrokken partijen;

gelet op het bepaalde in de artikelen 108 eerste lid en 147 tweede lid van de Gemeentewet;

BESLUIT: voor de vervolgaanpak van de bunker op het bedrijvenpark Larenstein te kiezen voor variant .

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 24 september 2009,

de raad voornoemd,
de griffier,

de voorzitter,

mr drs J.L. van Berkel

A.J. Gerritsen